

SAJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOJINIS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2016 04 06
JOIN(2016) 18 final

BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Bendra kovos su mišriomis grėsmėmis sistema

Europos Sąjungos atsakas

1. IŽANGA

Pastaraisiais metais Europos Sąjungos saugumo aplinka iš esmės pasikeitė. ES rytinės ir pietinės kaimynystės taikos ir stabilumo problemos ir toliau aiškiai rodo, kad Sąjungai būtina prisitaikyti ir didinti savo gebėjimus užtikrinti saugumą, daug dėmesio skiriant glaudžiam išorės ir vidaus saugumo ryšiai. Daug dabartinių taikos, saugumo ir klestėjimo problemų kyla dėl nestabilios padėties artimiausioje ES kaimynystėje ir kintančių grėsmės formų. Europos Komisijos Pirmininkas Jeanas Claude'as Junckeris 2014 m. politikos gairėse pabrėžė poreikį „stiprinti Europos vaidmenį saugumo ir gynybos reikaluose“ ir veiksmingiau negu iki šiol derinti Europos ir nacionalines priemones. Laikydamosi šios pozicijos, Vyriausioji įgaliotinė 2015 m. gegužės 18 d. Užsienio reikalų tarybos kvietimu, glaudžiai bendradarbiaudama su Komisijos tarnybomis ir Europos gynybos agentūra (EGA) ir konsultuodamosi su ES valstybėmis narėmis, apsiėmė pateikti šią bendrą siūlomų veiksmų sistemą, skirtą padėti kovoti su mišriomis grėsmėmis ir skatinti ES ir valstybių narių bei partnerių atsparumą¹. 2015 m. birželio mėn. Europos Vadovų Taryba priminė poreikį sutelkti ES priemones ir padėti kovoti su mišriomis grėsmėmis².

Mišrių grėsmių apibrėžimai gali būti įvairūs ir turi išlikti lankstūs dėl kintamo grėsmių pobūdžio, tačiau šia sąvoka siekiama apibūdinti prievartinės ir ardomosios veiklos, įprastų ir neįprastų (t. y., diplomatinių, karinių, ekonominių, technologinių) metodų derinį, kuriuo valstybė arba nevalstybiniai subjektai gali siekti konkrečių tikslų, oficialiai nepaskelbdami karo. Paprastai siekiama kuo geriau išnaudoti pasirinkto objekto pažeidžiamumą ir sukurti neaiškumą, siekiant apsunkinti sprendimų priėmimo procesus. Mišrioms grėsmėms kurti gali būti naudojamos plataus masto dezinformacijos kampanijos, kai pasitelkus socialinę žiniasklaidą kontroliuojama politikos eiga, radikalizuojami ir samdomi pakaitiniai veikėjai ir jiems duodami nurodymai.

Jei kova su mišriomis grėsmėmis siejama su nacionaliniu saugumu ir gynyba bei teisėtavokos palaikymu, už ją visų pirma atsakingos valstybės narės, kadangi nacionalinis pažeidžiamumas dažniausiai susijęs su konkrečiomis šalimis. Tačiau daugeliui ES valstybių narių išskyla bendrų grėsmių, kurios gali būti nukreiptos ir į tarpvalstybines sistemas ar infrastruktūras. Tokių grėsmių problemą galima veiksmingiau spręsti koordinuota ES lygmens reakcija, naudojant ES politikos strategijas ir priemones, remiantis Europos solidarumu, tarpusavio pagalba ir panaudojant visas Lisabonos sutarties galimybes. ES politikos strategijos ir priemonės gali suvaidinti labai svarbų papildomą vaidmenį didinant informuotumą, ir jau yra tam naudojamos. Taip valstybėms narėms padedama gerinti atsparumą reaguoti į bendras grėsmes. Šioje sistemoje siūlomi Sąjungos išorės veiksmai paremti Europos Sąjungos sutarties (ESS) 21 straipsnyje nustatytais principais, kuriems priklauso demokratija, teisinės valstybės principas,

---

¹ 2015 m. gegužės mėn. Tarybos išvados dėl bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP), (Consilium 8971/15)

² 2015 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvados (EUCO 22/15).

žmogaus teisių visuotinumą bei nedalomumą ir pagarba Jungtinių Tautų Chartijos ir tarptautinės teisės principams³.

Šiuo bendru komunikatu siekiama padėti sukurti holistinį požiūrį, kurio laikydamosi ES, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, galėtų konkrečiai kovoti su mišriomis grėsmėmis, kurdama visų susijusių priemonių sąveiką ir skatindama glaudų visų susijusių veikėjų bendradarbiavimą⁴. Veiksmai paremti esamomis strategijomis ir sektorių politika, kuria padedama siekti didesnio saugumo. Kovai su mišriomis grėsmėmis visų pirma naudojamos tokios priemonės, kaip Europos saugumo darbotvarkė⁵, rengiama Europos Sąjungos visuotinė užsienio ir saugumo politikos strategija ir Europos gynybos veiksmų planas⁶, ES kibernetinio saugumo strategija⁷, Energetikos saugumo strategija⁸, Europos Sąjungos jūrų saugumo strategija⁹.

Kadangi NATO irgi siekia kovoti su mišriomis grėsmėmis, o Užsienio reikalų taryba pasiūlė aktyvinti šios srities bendradarbiavimą ir koordinavimą, kai kuriais pasiūlymais siekiama stiprinti ES ir NATO bendradarbiavimą kovojant su mišriomis grėsmėmis.

Išskiriami svarbiausi siūlomos reakcijos elementai: informuotumo didinimas, atsparumo stiprinimas, prevencija, reakcija į krizę ir atsigavimas.

2. ATPAŽINTI MIŠRŲ GRĖSMĖS POBŪDĮ

Mišriomis grėsmėmis siekiama pasinaudoti šalies pažeidžiamumu ir dažnai stengiamasi sumažinti pamatines demokratines vertybes bei laisves. Pirmuoju etapu Vyriausioji įgaliotinė ir Komisija drauge su valstybėmis narėmis sieks didinti informuotumą apie padėtį: stebės ir vertins riziką, kuri gali būti nukreipta į ES pažeidžiamumą. Komisija plėtoja saugumo rizikos įvertinimo metodikas, kad geriau informuotų politikos formuotojus ir skatintų rizikos vertinimu pagrįstų politinių strategijų kūrimą įvairiose srityse, pradedant aviacijos saugumu ir baigiant teroristų finansavimu ar pinigų plovimu. Be to, praverstų valstybių narių apklausa, kuria būtų nustatytos labiausiai pažeidžiamos mišrioms grėsmėms sritys. Tuo būtų siekiama nustatyti mišrių grėsmių rodiklius, įtraukti juos į ankstyvojo įspėjimo ir esamos rizikos įvertinimo mechanizmus bei prirėikus jai dalytis.

1 veiksmas. Valstybės narės, suteikiant joms tinkamą Komisijos ir Vyriausiosios įgaliotinės paramą, raginamos pradėti apklausą dėl mišrių grėsmių, kuria siekiama

---

³ ES pagrindinių teisių chartija yra privaloma ES institucijoms ir valstybėms narėms įgyvendinant Sąjungos teisę.

⁴ Galimiems teisės aktų pasiūlymams bus taikomi Komisijos geresnio reglamentavimo reikalavimai, atsižvelgiant į Komisijos geresnio reglamentavimo gaires, SWD(2015) 111.

⁵ COM(2015) 185 *final*.

⁶ Bus pateikti 2016 m.

⁷ ES kibernetinės gynybos politikos sistema (Consilium 15585/14) ir bendras komunikatas „Europos Sąjungos kibernetinio saugumo strategija. Atvira, saugi ir patikima kibernetinė erdvė“, 2013 m. vasario mėn., JOIN(2013)1.

⁸ Bendras komunikatas „Europos energetikos saugumo strategija“, 2014 m. gegužės mėn., SWD(2014) 330.

⁹ Bendras komunikatas „Siekiant jūrų srities atvirumo ir saugumo pasaulyje: Europos Sąjungos jūrų saugumo strategijos elementai“, JOIN(2014) 9 *final*, 2014 3 6.

išskirti pagrindines pažeidžiamumo sritis, įskaitant konkrečius mišrių grėsmių rodiklius, galinčius daryti poveikį nacionalinėms ar Europos masto struktūroms ir sistemoms.

3. ORGANIZUOTI ES REAKCIJĄ: DIDINTI INFORMUOTUMĄ

3.1. ES mišrių grėsmių analizės ir informavimo centras

Labai svarbu, kad ES, koordinuodama veiksmus su valstybėmis narėmis, užtikrintų pakankamą informuotumą apie padėtį ir galėtų nustatyti visus saugumo aplinkos pokyčius, susijusius su valstybinių ir (arba) nevalstybinių subjektų vykdoma mišraus pobūdžio veikla. Siekiant veiksmingai kovoti su mišriomis grėsmėmis, svarbu gerinti keitimąsi informacija ir skatinti sektorių bei Europos Sąjungos, jos valstybių narių ir partnerių dalijimąsi susijusiais žvalgybos duomenimis.

ES mišrių grėsmių analizės ir informavimo centre, įkurtame prie Europos išorės veiksmų tarnybos (EEAS) ES žvalgybos analizės centro (EU INTCEN), bus sudaryta galimybė vienoje vietoje analizuoti mišrias grėsmes. Šis analizės ir informavimo centras gaus ir analizuos įslaptintą ir atvirų šaltinių informaciją, konkrečiai susijusią su mišrių grėsmių rodikliais ir išpėjimais, gaunamą iš įvairių EEAS priklausančių suinteresuotųjų subjektų (įskaitant ES delegacijas), Komisijos (su ES agentūromis¹⁰) bei valstybių narių, ir ja dalsysis. Analizės ir informavimo centras palaikys ryšius su panašiomis ES¹¹ ir nacionalinio lygmens įstaigomis, analizuos ES ir jos kaimyninėms šalims aktualių mišrių grėsmių išorės aspektus, kad galėtų sparčiai išanalizuoti susijusius incidentus ir suteikti informacijos ES strateginės politikos formavimo procesui, įskaitant informacijos teikimą ES lygmeniu atliekamiems saugumo rizikos įvertinimams. Analizės ir informavimo centro analitiniai duomenys bus tvarkomi ir saugomi pagal Europos Sąjungos įslaptintos informacijos ir duomenų apsaugos taisykles¹². Centras palaikys ryšius su esamomis ES ir nacionalinio lygmens įstaigomis. Valstybės narės turi įsteigti su ES mišrių grėsmių analizės ir informavimo centru susijusius nacionalinius ryšio centrus. Darbuotojai ES viduje ir išorėje (įskaitant paskirtus dirbti ES delegacijose, operacijose ir misijose) ir valstybėse narėse turėtų taip pat būti apmokyti atpažinti pirmuosius mišrių grėsmių požymius.

2 veiksmas. Esamos ES INTCEN struktūros pagrindu įkurti ES mišrių grėsmių analizės ir informavimo centrą, pajėgų gauti ir analizuoti įslaptintą ir iš atvirų šaltinių gaunamą informaciją apie mišrias grėsmes. Valstybės narės raginamos įsteigti mišrių grėsmių nacionalinius ryšio centrus, kad užtikrintų bendradarbiavimą ir saugų bendravimą su ES mišrių grėsmių analizės ir informavimo centru.

---

¹⁰ Pagal turimus įgaliojimus.

¹¹ Pavyzdžiui, su Europolo Europos kibernetinių nusikaltimų centru ir kovos su terorizmu centru, FRONTEX, ES kompiuterinių incidentų tyrimo grupe (CERT).

¹² 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB.

3.2. Strateginė komunikacija

Mišrių grėsmių vykdytojai gali sistemingai skleisti dezinformaciją, be kita ko, ir naudodami tiksles socialinės žiniasklaidos kampanijas, tuo siekdami radikalizuoti atskirus asmenis, destabilizuoti visuomenę ir užvaldyti politikos erdvę. Ypač svarbus gebėjimas reaguoti į mišrias grėsmes naudojant patikimą **strateginės komunikacijos** strategiją. Greita faktinė reakcija ir visuomenės informuotumo apie mišrias grėsmes didinimas – svarbūs visuomenės atsparumo stiprinimo veiksniai.

Strateginėje komunikacijoje reikėtų visapusiškai išnaudoti socialinės žiniasklaidos priemones ir tradicinę vaizdo, garso ir internetinę žiniasklaidą. EIVT, naudodamasi Strateginės komunikacijos Rytų kaimynystės šalyse darbo grupės (angl. *East Stratcom Task Force*) ir Strateginės komunikacijos arabų šalyse darbo grupės (angl. *Arab Stratcom Task Force*) veiklos rezultatais, turėtų kuo geriau panaudoti puikiai atitinkamas ES nepriklausančių šalių kalbas mokančius lingvistus ir socialinės žiniasklaidos specialistus, kad jie stebėtų informaciją už ES ribų ir užtikrintų tikslią komunikaciją kaip reakciją į dezinformaciją. Be to, valstybės narės turėtų plėtoti koordinuotus strateginės komunikacijos mechanizmus, kad prireikus demaskuoti mišrias grėsmes galėtų patvirtinti informacijos kilmę ir kovoti su dezinformacija.

3 veiksmas. Vyriausioji įgaliotinė su valstybėmis narėmis aptars būdus, kaip atnaujinti ir koordinuoti aktyvios strateginės komunikacijos teikimo gebėjimus ir kuo geriau panaudoti žiniasklaidos stebėjimą ir kalbų specialistų įgūdžius.

3.3. Kovos su mišriomis grėsmėmis kompetencijos centras

Pasinaudojant kai kurių valstybių narių ir partnerių organizacijų¹³ patirtimi, viena daugianacionalinė institucija ar jų tinklas galėtų veikti kaip kompetencijos centras, skirtas mišrioms grėsmėms. Toks centras galėtų atlikti tyrimus, kaip buvo taikomos mišraus pobūdžio strategijos, ir skatinti naujų koncepcijų bei technologijų plėtrą privačiame sektoriuje ir pramonėje, padedant valstybėms narėms stiprinti atsparumą. Tyrimais būtų galima prisidėti prie ES ir valstybių narių politikos, doktrinų ir koncepcijų suderinimo ir užtikrinti, kad priimant sprendimus būtų atsižvelgiama į sudėtingus ir nevienaprasmius mišrių grėsmių aspektus. Šiame centre būtų kuriamos mokslinių tyrimų ir praktinių užsiėmimų tobulinimo programos, ieškant mišrių grėsmių keliamų problemų sprendimo. Šio centro veikla būtų grindžiama jos daugianacionalinių ir tarpsektorinių dalyvių iš civilinio, karinio, privataus ir akademinio sektorių patirtimi.

Šis centras galėtų glaudžiai bendradarbiauti su veikiančiais ES¹⁴ ir NATO¹⁵ kompetencijos centrais, kad galėtų pasinaudoti kibernetinės gynybos, strateginės komunikacijos, civilinio ir karinio sektorių bendradarbiavimo, energetikos ir reagavimo į krizę surinkta informacija apie mišrias grėsmes.

---

¹³ NATO kompetencijos centrai.

¹⁴ Pvz., ES saugumo studijų institutas (ESSSI), su ChBRB saugumo klausimais susiję teminiai ES kompetencijos centrai.

¹⁵ http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_68372.htm.

4 veiksmas. Valstybės narės raginamos apvarstyti "kovos su mišriomis grėsmėmis" kompetencijos centro įsteigimą.

4. ORGANIZUOTI ES REAKCIJĄ: STIPRINTI ATSPARUMĄ

Atsparumas – tai gebėjimas atsispirti stresui ir įgyti stiprybės įveikiant problemas. Norint veiksmingai kovoti su mišriomis grėsmėmis, reikia imtis veiksmų, susijusių su galimomis svarbiausių infrastruktūrų, tiekimo grandinių ir visuomenės pažeidžiamumo sritimis. ES lygmens infrastruktūra gali įgyti daugiau atsparumo, naudodamasi ES priemonėmis ir politikos strategijomis.

4.1. Apsaugoti ypatingos svarbos infrastruktūros objektus

Svarbu apsaugoti ypatingos svarbos infrastruktūros (pvz., energijos tiekimo grandinių ir transporto) objektus, nes mišrių grėsmių vykdytojų netradiciniai išpuoliai prieš bet kurį „pažeidžiamą taikinį“ gali sukelti didelę ekonominę ar socialinę suirutę. Siekiant užtikrinti ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugą, pagal Europos programą dėl ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos¹⁶ (EPCIP) plėtojamas visų rūšių pavojus apimančių tarpsektorinių sistemų metodas, kurio laikantis ieškoma tarpusavio sąsajų remiantis prevencijos, pasirengimo ir reagavimo veiksmų įgyvendinimu. Direktyva dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų¹⁷ nustatoma Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų (EYSIO) nustatymo ir priskyrimo jiems tvarka ir bendras jų apsaugos gerinimo poreikio vertinimo metodas. Įgyvendinant direktyvą visų pirma reikia vėl pradėti veiksmus, skirtus stiprinti ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, susijusių su transportu (pvz., pagrindinių ES oro uostų ir prekybos uostų) atsparumą. Komisija įvertins, ar plėtoti bendras ypatingos svarbos infrastruktūros objektų atsparumo mišrioms grėsmėms didinimo priemones, įskaitant rodiklius, visuose susijusiuose sektoriuose.

5 veiksmas. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais, nustatys bendras priemones, įskaitant rodiklius, siekdama susijusiuose sektoriuose gerinti ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugą nuo mišrių grėsmių ir atsparumą joms.

4.1.1. Energijos tiekimo tinklai

ES gyvybiškai svarbi netrikdoma energijos gamyba ir paskirstymas, didelio masto elektros srovės dingimai gali padaryti žalos. Svarbus kovos su mišriomis grėsmėmis elementas – toliau įvairinti ES energijos tiekimo šaltinius, tiekėjus ir maršrutus, siekiant saugesnio ir atsparesnio energijos tiekimo. Be to, Komisija atlieka ES elektrinių rizikos ir saugos vertinimus („testavimą nepalankiausiomis sąlygomis“). Kad būtų užtikrintas energijos tiekimo įvairinimas, suaktyvinti su Energetikos sąjungos strategija susiję

¹⁶ Komisijos komunikatas dėl Europos programos dėl ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos, 2006 12 12, COM(2006) 786 final.

¹⁷ 2008 m. gruodžio 8 d. Tarybos direktyva 2008/114/EB dėl Europos ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nustatymo ir priskyrimo jiems bei būtinybės gerinti jų apsaugą vertinimo, OL L 345, 2008 12 23.

darbai: pavyzdžiui, pietiniu dujų koridoriumi bus galima dujas iš Kaspijos jūros regiono tiekti į Europą, o Šiaurės Europoje įsteigti įvairių tiekėjų tiekiamų suskystintų dujų mazgai. Šiuo pavyzdžiu turėtų sekti Vidurio ir Rytų Europa ir Viduržemio jūros valstybės, kuriose plėtojamas dujų mazgas.¹⁸ Siekti šio tikslo padės ir besivystanti suskystintų gamtinių dujų rinka.

Branduolinių medžiagų ir pajėgumų srityje Komisija pritaria, kad būtų plėtojami ir priimami griežčiausi saugos standartai, tuo būdu didinant atsparumą. Komisija skatina nuoseklų Branduolinės saugos direktyvos¹⁹, kuria nustatomos avarijų prevencijos ir jų padarinių mažinimo taisyklės, ir pagrindinių saugos standartų direktyvos²⁰ nuostatų dėl tarptautinio bendradarbiavimo avarinės parengties ir reagavimo srityje, visų pirma tarp kaimyninių valstybių narių ir su kaimyninėmis šalimis, perkėlimą į nacionalinę teisę ir įgyvendinimą.

6 veiksmas. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, remia pastangas įvairinti energijos tiekimo šaltinius ir skatina kurti saugos ir saugumo standartus, kuriais didinamas branduolinės infrastruktūros objektų atsparumas.

4.1.2 Transporto ir tiekimo grandinės saugumas

Transportas būtinas Sąjungos veikimui. Mišraus pobūdžio išpuoliai prieš transporto infrastruktūros objektus (tokius, kaip oro uostai, kelių infrastruktūros objektai, uostai ir geležinkeliai) gali turėti sunkių pasekmių, sutrikdyti keliones ir tiekimo grandines. Įgyvendindama aviacijos ir jūrų saugumo teisės aktus²¹, Komisija reguliariai atlieka patikrinimus²² ir dirbdama sausumos transporto saugumo srityje siekia spręsti kylančių mišrių grėsmių problemą. Atsižvelgiant į tai, aptariama ES sistema pagal peržiūrėtą Aviacijos saugos reglamentą²³ kaip Europos aviacijos strategijos²⁴ dalis. Be to, grėsmių jūros saugumui problema sprendžiama pagal Europos Sąjungos jūrų saugumo strategiją ir

¹⁸ Apie pasiektą pažangą žr. 2015 m. energetikos sąjungos būklės ataskaitą, COM(2015) 572 *final*.

¹⁹ 2009 m. birželio 25 d. Tarybos direktyva 2009/71/Euratomas, kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema, su pakeitimais, padarytais 2014 m. liepos 8 d. Tarybos direktyva 2014/87/Euratomas.

²⁰ 2013 m. gruodžio 5 d. Tarybos direktyva 2013/59/Euratomas, kuria nustatomi pagrindiniai saugos standartai siekiant užtikrinti apsaugą nuo jonizuojančiosios spinduliuotės apšvitęs keliamų pavojų ir panaikinamos direktyvos 89/618/Euratomas, 90/641/Euratomas, 96/29/Euratomas, 97/43/Euratomas ir 2003/122/Euratomas.

²¹ [2008 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 300/2008 dėl civilinės aviacijos saugumo bendrųjų taisyklių ir panaikinantį Reglamentą \(EB\) Nr. 2320/2002](#); 2015 m. lapkričio 5 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 2015/1998, kuriuo nustatomos išsamios priemonės bendriesiems pagrindiniams aviacijos saugumo standartams įgyvendinti; 2005 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/65/EB dėl uostų apsaugos stiprinimo; [2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 725/2004 dėl laivų ir uostų įrenginių apsaugos stiprinimo.](#)

²² Pagal ES teisę Komisija privalo atlikti patikrinimus, kad užtikrintų, jog valstybės narės tinkamai laikytųsi aviacijos ir jūrų saugumo reikalavimų. Jiems priklauso atitinkamų institucijų valstybėse narėse tikrinimas, taip pat oro uostų, uostų, oro vežėjų, laivų ir saugumo priemonės vykdančių subjektų tikrinimai. Komisijos tikrinimais siekiama užtikrinti, kad valstybės narės visapusiškai laikytųsi ES standartų.

²³ 2016 m. sausio 5 d. Komisijos reglamentas (ES) 2016/4, kuriuo dėl esminių aplinkos apsaugos reikalavimų iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 216/2008; Reglamentas (EB) Nr. 1592/2008 dėl bendrųjų taisyklių civilinės aviacijos srityje ir įsteigiantis Europos aviacijos saugos agentūrą.

²⁴ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos aviacijos strategija“, COM/2015/0598 *final*, 2015 12 7.

jos veiksmų planą²⁵. Pastaruoju ES ir jos valstybėms narėms suteikiama galimybių visapusiškai spręsti jūrų saugumo problemas, įskaitant kovą su mišriomis grėsmėmis, pasitelkiant tarpsektorinį civilinių ir karinių veikėjų bendradarbiavimą saugant ypatingos svarbos jūrų infrastruktūros, pasaulinės tiekimo grandinės, jūrų prekybos objektus ir jūrų gamtinius ir energijos šaltinius. Tarptautinės tiekimo grandinės saugumo klausimas aptariamas ir Europos Sąjungos ES muitinės rizikos valdymo strategijoje ir veiksmų plane²⁶.

7 veiksmas. Komisija stebės transporto sektoriuje kylančias grėsmes ir prireikus atnaujins teisės aktus. Įgyvendindamos ES jūrų saugumo strategiją ir ES muitinės rizikos valdymo strategiją ir veiksmų planą, Komisija ir Vyriausioji įgaliotinė (pagal turimus įgaliojimus), koordinuodamos veiklą su valstybėmis narėmis, nagrinės būdus, kaip reaguoti į mišrias grėsmes, visų pirma susijusias su ypatingos svarbos transporto infrastruktūros objektais.

4.1.3 Kosmosas

Mišrios grėsmės gali būti nukreiptos į kosmoso infrastruktūrą ir turėti daugiasektorinių pasekmių. ES sukūrė kosmoso stebėjimo ir sekimo rėmimo programą²⁷, kuria sujungė valstybėms narėms priklausančius šio tipo objektus, kad būtų galima teikti kosmoso stebėjimo ir sekimo paslaugas²⁸ nustatytiems naudotojams (valstybėms narėms, ES institucijoms, erdvėlaivių savininkams ir operatoriams ir civilinės saugos institucijoms). Atsižvelgdama į kuriamą Europos kosmoso strategiją, Komisija nagrinės tolesnę jos plėtrą, kad būtų stebimos mišrios grėsmės kosmoso infrastruktūros objektams.

Krizės valdymui, reagavimui į nelaimės, policijos, sienų ir pakrančių priežiūrai labai svarbios yra palydovinio ryšio priemonės (angl. *SatComs*). Jos sudaro didelio masto infrastruktūrą, tokių kaip transporto, kosmoso ar nuotoliniu būdu valdomų orlaivių sistemų, pagrindą. Atsižvelgdama į Europos Vadovų tarybos raginimą parengti naujos kartos vyriausybės palydovinio ryšio priemones (angl. *GovSatCom*), Komisija, bendradarbiaudama su Europos gynybos agentūra, ieško būdų sutelkti paklausą pagal rengiamą Kosmoso strategijos ir Europos gynybos veiksmų planą.

Daugelio ypatingos svarbos infrastruktūros objektų sistemoms (pvz., energetikos ir telekomunikacijų) sinchronizuoti būtina tiksli tikralaikė informacija arba laiko žymos sandoriai (pvz., finansų rinkoms). Priklausymas nuo vieningos pasaulinės palydovinės navigacijos sistemos laiko sinchronizavimo nesukuria atsparumo, kurio reikia kovai su

---

²⁵ 2014 m. gruodžio mėn. Taryba patvirtino Europos Sąjungos jūrų saugumo strategijos įgyvendinimo veiksmų planą http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy/maritime-security/doc/20141216-action-plan_en.pdf

²⁶ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui dėl ES muitinės rizikos valdymo strategijos ir veiksmų plano „Rizikos problemų sprendimas, tiekimo grandinės saugumo stiprinimas ir palankių sąlygų prekybai sudarymas“, COM(2014) 527 *final*.

²⁷ Žr. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą 541/2014/ES.

²⁸ Tokias, kaip įspėjimai dėl susidūrimų orbitoje išvengimo, pranešimai apie gedimus ar susidūrimus ir rizikingus pakartotinius kosmoso objektų patekimus į Žemės atmosferą.

mišriomis grėsmėmis. Europos pasaulinė palydovinės navigacijos sistema „Galileo“ taptų kitu patikimu laiko derinimo šaltiniu.

8 veiksmas. Atsižvelgdama į rengiamą Kosmoso strategiją ir Europos gynybos veiksmų planą, Komisija siūlys didinti kosmoso infrastruktūros atsparumą mišrioms grėsmėms, visų pirma galimai išplečiant kosmoso stebėjimo ir sekimo aprėptį, kad ji apimtų mišrias grėsmes, rengiant naujos kartos Europos lygmens vyriausybės palydovinės navigacijos priemones ir pradėdant taikyti sistemą „Galileo“ nuo laiko sinchronizacijos priklausomiems ypatingos svarbos infrastruktūros objektams.

4.2. Gynybos pajėgumai

Didinant ES atsparumą mišrioms grėsmėms, reikia sustiprinti gynybos pajėgumus. Svarbu nustatyti susijusias svarbiausias pajėgumų sritis, pvz., stebėjimo ir išžvalgymo pajėgumus. Europos gynybos agentūra galėtų skatinti su mišriomis grėsmėmis susijusių karinių pajėgumų plėtrą (pavyzdžiui, trumpinti gynybos pajėgumų kūrimo ciklus, investuoti į technologijas, sistemas ir prototipus, atverti gynybos verslą naujoms komercinėms technologijoms). Galimus veiksmus būtų galima nagrinėti pagal rengiamą Europos gynybos veiksmų planą.

9 veiksmas. *Vyriausioji įgaliotinė, prireikus remiama valstybių narių, palaikydama ryšius su Komisija pasiūlys projektą, kaip priderinti gynybos pajėgumus ir plėtrą prie svarbiausių ES siekių, konkrečiai – kovos su mišriomis grėsmėmis, kylančiomis vienai ar kelioms valstybėms narėms.*

4.3. Apsaugoti visuomenės sveikatą ir užtikrinti maisto saugumą

Pavojų visuomenės sveikatai gali sukelti manipuliacijos užkrečiamosiomis ligomis arba maisto, dirvos, oro ir geriamojo vandens užterštumas cheminėmis, biologinėmis, radiologinėmis ir branduolinėmis veikliosiomis medžiagomis. Be to, tyčia paskleidus gyvūnų ar augalų ligas gali būti padarytas didelis poveikis Sąjungos maisto saugumui; tai lemtų sunkias ekonomines ir socialines pasekmes, kurias patirtų ES maisto grandinės ypatingos svarbos grandys. Reaguojant į mišrias grėsmes gali būti naudojamos esamos ES sveikatos apsaugos, aplinkos apsaugos ir maisto saugos struktūros, taikant šiuos metodus.

Pagal ES teisės aktą dėl tarpvalstybinių grėsmių sveikatai²⁹, galiojančiais mechanizmais koordinuojamas pasirengimas didelėms tarpvalstybinėms grėsmėms sveikatai: valstybės narės, ES agentūros ir moksliniai komitetai³⁰ sujungti Skubaus įspėjimo ir reagavimo sistema. Sveikatos saugumo komitetas, koordinuojantis valstybių narių reakcijas į

---

²⁹ 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1082/2013/ES dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 2119/98/EB, OL L 293/1, 2013 11 5.

³⁰ Komisijos sprendimas C(2015) 5283 2015 8 7, kuriuo įsteigiami moksliniai komitetai visuomenės sveikatos, vartotojų apsaugos ir aplinkosaugos srityje,

grėsmes, gali veikti kaip visuomenės sveikatos pažeidžiamumo centras³¹ ir įtraukti mišrias grėsmes (visų pirma bioterorizmą) į komunikacijos krizių klausimais gaires ir valstybių narių atliekamas pajėgumų stiprinimo pratybas (krizių imitavimą). Maisto saugos srityje kompetentingos institucijos, naudodamos Skubių pranešimų apie nesaugų maistą ir pašarus sistemą ir muitinėms skirtą bendrą rizikos valdymo sistemą, keičiasi analitine rizikos informacija, kad galėtų stebėti užteršto maisto sukeliamas grėsmes sveikatai. Dėl gyvūnų ir augalų sveikatos, peržiūrėtoje ES teisinėje sistemoje³² priėtamų priemonių³³ bus įtraukta naujų, siekiant geriau pasirengti mišrioms grėsmėms.

10 veiksmas. *Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, gerins informuotumą apie mišrias grėsmes ir atsparumą joms, naudodama esamus pasirengimo ir koordinavimo mechanizmus, visų pirma Sveikatos saugumo komitetą.*

4.4. Kibernetinis saugumas

Skaitmeninius pajėgumus naudojanti ir ryšiais sujungta visuomenė teikia ES didelę naudą. Kibernetiniai išpuoliai gali sutrikdyti skaitmenines paslaugas visoje ES; tokius išpuolius gali panaudoti mišrių grėsmių vykdytojai. Skaitmeninės bendrosios rinkos palaikymui svarbu gerinti Europos komunikacijų ir informacijos sistemų atsparumą. ES kibernetinio saugumo strategija ir Europos saugumo darbotvarkė sudaro bendrą strateginę ES iniciatyvų kibernetinio saugumo ir kibernetinių nusikaltimų srityse sistemą. ES aktyviai veikė siekdama Kibernetinio saugumo strategijos tikslų, skatindama informuotumą, bendradarbiavimo mechanizmus ir reakcijas. Pavyzdžiui, siūlomoje Tinklų ir informacijos saugumo direktyvoje³⁴ sprendžiamas grėsmių kibernetiniam saugumui, susijusių su pačiais įvairiausiais svarbiausių paslaugų energetikos, transporto, finansų ir sveikatos srityse teikėjais, klausimas. Šie paslaugų teikėjai, kaip ir svarbiausių skaitmeninių paslaugų (pvz., debesų kompiuterijos) teikėjai, turėtų imtis tinkamų saugumo priemonių, pranešti nacionalinėms institucijoms apie sunkių padarinių sukėlusius incidentus ir užfiksuoti visus mišrios grėsmės požymius. Direktyvą priėmus visiems įstatymų leidėjams, jos veiksmingas perkėlimas į nacionalinę teisę ir įgyvendinimas padidins kibernetinio saugumo pajėgumus visose valstybėse narėse, stiprins jų bendradarbiavimą kibernetinio saugumo srityje keičiantis informacija ir geriausios kovos su mišriomis grėsmėmis praktikos pavyzdžiais. Tęsiant savanorišką operatyvinį bendradarbiavimą, visų pirma šia Direktyva numatoma sukurti 28

---

³¹ laikantis 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 1082/2013/ES dėl didelių tarpvalstybinio pobūdžio grėsmių sveikatai, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 2119/98/EB, OL L 293/1.

³² Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl užkrečiamųjų gyvūnų ligų, kuriuo iš dalies keičiami ir panaikinami tam tikri gyvūnų sveikatos srities aktai („Gyvūnų sveikatos teisės aktas“), OL L84, 2016 3 31. Dėl Reglamento dėl apsaugos nuo augalų kenksmingųjų organizmų priemonių („Augalų sveikatos įstatymo“) teksto Europos Parlamentas ir Taryba pasiekė politinį susitarimą 2015 m. gruodžio 16 d.

³³ Pvz., ES vakcinų bankai, sudėtinga elektroninė informacijos apie gyvūnų ligas sistema, laboratorijų ir kitų su užkratais dirbančių subjektų prievolių atlikti matavimus didinimas?

³⁴ Komisijos pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl priemonių aukštam bendram tinklų ir informacinių sistemų saugumo lygiui visoje Sąjungoje užtikrinti, COM(2013) 48 final, 2013 2 7. Europos Sąjungos Taryba ir Europos Parlamentas pasiekė politinį susitarimą dėl šios siūlomos direktyvos, ir direktyva turėtų netrukus būti oficialiai priimta.

nacionalinių reagavimo į kompiuterinius incidentus grupių (CSIRT) tinklą ir CERT-EU³⁵.

Skatindama privačiojo ir viešojo sektorių bendradarbiavimą ir ES masto požiūrį į kibernetinį saugumą, Komisija sukūrė Tinklų ir informacijos saugumo platformą, kuri konsultuoja rizikos valdymo srityje, remdamasi geriausios praktikos pavyzdžiais. Valstybės narės nustato saugumo reikalavimus ir pranešimo apie nacionalinius incidentus metodus, tačiau Komisija skatina stiprinti rizikos valdymo požiūrių sąsajas, visų pirma naudojant Europos Sąjungos tinklą ir informacijos saugumo agentūrą (angl. ENISA).

11 veiksmas. *Komisija skatina valstybes nares laikyti prioritetu 28 CSIRT tinklo ir CERT-EU sukūrimą bei visapusišią naudojimą, taip pat ir kaip strateginio bendradarbiavimo sistemą. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, turėtų užtikrinti, kad su kibernetinėmis grėsmėmis susijusios sektorių (pvz., aviacijos, energijos, jūrų) iniciatyvos atitiktų Tinklų ir informacijos saugumo direktyvoje nustatytus tarpsektorinius pajėgumus telkti informaciją, patirtį ir greito reagavimo galimybes.*

4.4.1. Pramonė

Vis dažniau naudojant debesų kompiuteriją ir didelį duomenų kiekį padidėjo pažeidžiamumas susidūrus su mišriomis grėsmėmis. Skaitmeninės bendrosios rinkos strategijoje numatyta sudaryti kibernetinio saugumo sutartimi pagrįstą viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę³⁶, kurioje bus skiriama daug dėmesio moksliniams tyrimams ir inovacijoms ir kuri padės Sąjungai išlaikyti aukšto lygio technologinius šios srities pajėgumus. Sutartimi pagrįsta viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė didins įvairių rinkos veikėjų tarpusavio pasitikėjimą ir skatins pasiūlos ir paklausos sąsajas. Sutartimi pagrįsta viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė ir su ja susijusios priemonės visų pirma yra skirtos civiliniams kibernetinio saugumo produktams ir paslaugoms, tačiau šių iniciatyvų rezultatai turėtų gerinti technologijų naudotojų galimybę apsaugoti nuo mišrių grėsmių.

12 veiksmas. *Komisija, koordinuodama veiksmus su valstybėmis narėmis, dirbs drauge su pramone pagal kibernetinio saugumo sutartimi pagrįstą viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę, plėtos ir testuos technologijas, kad geriau apsaugotų naudotojus ir infrastruktūros objektus nuo mišrių grėsmių kibernetinių aspektų.*

4.4.2. Energetika

Atsiradus išmaniems namams bei prietaisams, plėtojant pažangius energijos tiekimo tinklus dėl didėjančio energijos sistemos skaitmeninimo ši sistema darosi lengviau pažeidžiama kibernetinių išpuolių. Europos energetikos saugumo strategija³⁷ ir

³⁵ ES institucijų kompiuterinių incidentų tyrimo grupė (CERT-EU).

³⁶ Bus pradėta vykdyti 2016 m. viduryje.

³⁷ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai. „Europos energetikos saugumo strategija“ – COM/2014/0330 final.

Energetikos sąjungos strategija³⁸ sukurtos laikantis visų rūšių pavojus apimančio požiūrio, į kurį įtrauktas atsparumas mišrioms grėsmėms. Teminė ypatingos svarbos energetikos infrastruktūros objektų apsaugos sistema skatina energetikos sektoriaus (naftos, dujų, elektros) veikėjų bendradarbiavimą. Komisija sukūrė internetinę platformą, kurioje analizuojama informacija apie grėsmes ir incidentus ir ja dalijamasi³⁹. Be to, Komisija drauge su suinteresuotaisiais subjektais⁴⁰ plėtoja išsamią energetikos sektoriaus strategiją dėl pažangių energijos tinklų veikimo kibernetinio saugumo, kuria siekiama sumažinti pažeidžiamumą. Elektros rinkos tampa vis labiau integruotos, tačiau iki šiol taikomos nacionalinės krizinių situacijų įveikimo taisyklės ir tvarka. Privalome užtikrinti, kad vyriausybės bendradarbiaudamos rengtųsi grėsmėms, užtikrintų jų prevenciją ir sumažinimą, ir kad visi susiję veikėjai elgtųsi pagal tas pačias bendras taisykles.

13 veiksmas. Komisija parengs gaires nuosavybės su pažangiais energijos tinklais savininkams dėl jų įrenginių kibernetinio saugumo gerinimo. Atsižvelgdama į elektros energijos rinkos modelio iniciatyvą, Komisija ketins siūlyti „pasirengimo grėsmėms planus“ ir procedūrines taisykles, pagal kuriuos krizės atveju bus užtikrinamas valstybių narių dalijimasis informacija ir solidarumas, įskaitant taisykles, kaip užkirsti kelią kibernetiniams išpuoliams ir juos sušvelninti.

4.4.3. Užtikrinti patikimas finansų sistemas

Kad ES ekonomika veiktų, jai reikia saugios finansų ir mokėjimų sistemos. Ypač svarbu apsaugoti finansų sistemą ir jos infrastruktūrą nuo kibernetinių išpuolių, nepriklausomai nuo užpuolimo motyvų ar prigimties. Kad pramonė galėtų įveikti mišrias grėsmes ES finansų tarnyboms, jai būtina suprasti grėsmę, išbandyti turimas gynybos priemones ir turėti technologijas, kurių reikia pramonei apsaugoti nuo išpuolio. Todėl labai svarbu, kad finansų rinkos dalyviai tarpusavyje ir su susijusiomis institucijomis bei svarbiausių paslaugų teikėjais ar naudotojais dalytųsi informacija apie grėsmes; tačiau ši informacija taip pat turi būti saugi ir atitikti duomenų apsaugos reikalavimus. Tęsdama veiklą tarptautiniuose forumuose, įskaitant G 7 veiklą šiame sektoriuje, Komisija toliau sieks nustatyti veiksnius, trukdančius tinkamai keistis informacija apie grėsmes, ir siūlys sprendimus. Siekiant apsaugoti verslą ir susijusius infrastruktūros objektus svarbu užtikrinti, kad protokolai būtų reguliariai išbandomi ir tobulinami, įskaitant nuolatinį saugumo didinimo technologijų atnaujinimą.

14 veiksmas. Komisija, bendradarbiaudama su ENISA⁴¹, valstybėmis narėmis, susijusiomis tarptautinėmis, Europos ir nacionalinėmis bei tarptautinėmis institucijomis, skatins ir padės kurti informacija apie grėsmes keitimosi platformas bei tinklus ir spręs veiksmų, trukdančių keistis šia informacija, klausimą.

---

³⁸ Komunikatas „Atsparios energetikos sąjungos ir perspektyvios klimato politikos pagrindų strategija“ – COM/2015/080 final.

³⁹ Informacijos apie incidentus ir grėsmes dalijamasi ES centras (angl. ITIS).

⁴⁰ Energetikos ekspertų kibernetinio saugumo platformos (angl. EECSP) pavidalu.

⁴¹ Europos Sąjungos tinklų ir informacijos apsaugos agentūra.

4.4.4. Transportas

Modernios transporto (geležinkelių, kelių, oro ir jūrų) sistemos grindžiamos informacinėmis sistemomis, kurias gali pažeisti kibernetiniai išpuoliai. Atsižvelgiant į tarpvalstybinį aspektą, ES čia tenka ypatingas vaidmuo. Komisija, koordinuodama veiklą su valstybėmis narėmis, toliau analizuos kibernetines grėsmes ir pavojus, susijusius su neteisėtu kišimusi į transporto sistemas. Komisija, bendradarbiaudama su Europos aviacijos saugumo agentūra (EASA)⁴², kuria kibernetinio saugumo veiksmų planą aviacijos srityje. Kibernetinių grėsmių jūros saugumui problema taip pat sprendžiama Europos Sąjungos jūrų saugumo strategija ir jos veiksmų planu.

15 veiksmas. Komisija ir Vyriausioji įgaliotinė (pagal turimus įgaliojimus), koordinuodamos veiklą su valstybėmis narėmis, nagrinės galimas reakcijas į mišrias grėsmes, visų pirma susijusias su kibernetiniais išpuoliais visame transporto sektoriuje.

4.5. Tiksliniai veiksmai dėl mišrių grėsmių finansavimo

Mišrių grėsmių vykdytojams reikia finansavimo jų veiklai tęsti. Finansavimas gali būti naudojamas remti teroristų grupėms arba subtilesniais būdais destabilizuoti padėtį, kaip antai remti interesų grupes ir marginalias politines partijas. ES suaktyvino kovą su nusikaltimų ir teroristų finansavimu, kaip nustatyta Europos saugumo darbotvarkėje ir visų pirma veiksmų plane⁴³. Atsižvelgiant į tai, peržiūrėta Europos kovos su pinigų plovimu sistema padeda kovoti su teroristų finansavimu ir pinigų plovimu, padeda nacionaliniams finansinės žvalgybos padaliniams (FŽP) nustatyti ir sekti įtartinus pinigų pervedimus ir keitimąsi informacija, tuo pačiu užtikrinant lėšų pervedimo atsekamumą Europos Sąjungoje. Todėl ji irgi gali prisidėti kovojant su mišriomis grėsmėmis. Be kitų BUSP priemonių, kovai su mišriomis grėsmėmis galima svarstyti konkreitiems atvejams pritaikytas, veiksmingas ribojamąsias priemones.

16 veiksmas. Komisija panaudos įgyvendinamą veiksmų planą dėl teroristų finansavimo kaip papildomą indėlį į kovą su mišriomis grėsmėmis.

4.6. Stiprinti atsparumą radikalizacijai ir smurtiniam ekstremizmui

Nors patys savaime teroristiniai veiksmai ir smurtinis ekstremizmas nėra mišraus pobūdžio, mišrių grėsmių vykdytojai gali pasirinkti ir įtraukti į veiklą pažeidžiamus visuomenės narius, juos radikalizuoti pasitelkę modernias komunikacijos priemones (įskaitant internetinę socialinę žiniasklaidą ir pakaitines grupes) bei propagandą.

⁴² Europos Parlamentas ir Taryba šiuo metu svarsto 2015 m. gruodžio mėn. Komisijos pasiūlymą dėl naujo EASA reglamento. Pasiūlymas: Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl bendrųjų civilinės aviacijos taisyklių, kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūra ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 216/2008 – COM(2015) 613 *final*, 2015/0277 (COD).

⁴³ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai „Kovos su teroristų finansavimu stiprinimo veiksmų planas“ – COM(2016) 50 *final*.

Siekdama spręsti ekstremistinio turinio internete problemą, Komisija, laikydama si Skaitmeninės bendrosios rinkos strategijos, analizuoja galimų naujų priemonių poreikį, deramai atsižvelgdama į jų poveikį pagrindinėms išraiškos ir informacijos laisvės teisėms. Tai galėtų būti griežtai taikoma neteisėto turinio pašalinimo, siekiant nešalinti teisėto turinio („pranešimo ir veiksmo“) procedūra ir didesnė tarpininkų atsakomybė bei deramas stropumas valdant tinklus ir sistemas. Tai papildytų galiojančią savanoriškos veiklos požiūrį, pagal kurį interneto ir socialinės žiniasklaidos bendrovės (visų pirma priklausančios ES interneto forumui), bendradarbiaudamos su Europolo ES internetinės informacijos žymėjimo padaliniu, skubiai pašalina terorizmo propagandą.

Atsižvelgiant į Europos saugumo darbotvarkę, su radikalizacija kovojama keičiantis patirtimi ir plėtojant geriausią praktiką, įskaitant bendradarbiavimą trečiojoje šalyse. Sirijos strateginių komunikacijų konsultacinė grupė siekia stiprinti alternatyvių pranešimų, skirtų kovoti su teroristų propaganda, kūrimą ir sklaidą. Informacijos apie radikalizaciją tinklas teikia paramą valstybėms narėms ir praktiniams veikėjams, kuriems reikia palaikyti ryšius su radikalizuotais asmenimis (įskaitant užsienio kovotojus teroristus) arba tais, kurie laikomi lengvai radikalizuojamais. Informacijos apie radikalizaciją tinklas rengia mokymus ir konsultacijas ir teiks paramą pirmenybinėms trečiojoje šalyse, kurios išreiškė norą prisijungti prie veiklos. Be to, Komisija skatina teisminį baudžiamojo teisingumo sistemos veikėjų, įskaitant Eurojustą, bendradarbiavimą kovojant su terorizmu ir radikalizacija visose valstybėse narėse, įskaitant elgesį su užsienio kovotojais teroristais ir grąžintais asmenimis.

Pirmiau išvardytus ES **išorės veiklos** metodus papildo indėlis į kovą su smurtiniu ekstremizmu, įskaitant išorės veiksmus ir informavimo veiklą, prevenciją (kovą su radikalizacija ir teroristų finansavimu), taip pat priemones, skirtas daryti poveikį gilesniems ekonominiais, politiniams ir socialiniams veiksniams, sudarantiems teroristų grupėms galimybes klestėti.

17 veiksmas. Komisija vykdo Europos saugumo darbotvarkėje nustatytus kovos su radikalizacija veiksmus ir analizuoja poreikį sustiprinti neteisėto turinio pašalinimo procedūras; ji ragina tarpininkus laikytis „deramo stropumo“ valdant interneto tinklus ir sistemas.

4.7. Stiprinti bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis.

Kaip pabrėžiama Europos saugumo darbotvarkėje, ES skiria daugiau dėmesio saugumo sektoriaus pajėgumų stiprinimui **šalyse partnerėse**, be kita ko, naudodamasi saugumo ir plėtros priešastiniu ryšiu ir plėtodama peržiūrėtos Europos kaimynystės politikos⁴⁴ saugumo aspektą. Šiais veiksmais taip pat gali būti skatinamas partnerių atsparumas mišraus pobūdžio veiksams.

---

⁴⁴ Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos kaimynystės politikos peržiūra“, JOIN(2015) 50 *final*, 2015 11 18.

Komisija ketina ir toliau, kai tinkama, aktyvinti keitimąsi operatyvine ir strategine informacija su plėtros ir Rytų partnerystės bei Pietų kaimynystės šalimis, siekdama padėti kovoti su organizuotu nusikalstamumu, terorizmu, neteisėta migracija ir neteisėta prekyba šaulių ginklais. Kovodama su terorizmu, ES aktyvina bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis: užmezga atnaujintus saugumo dialogus ir pradeda veiksmų planus.

ES siekia išorės finansavimo priemonėmis sukurti trečiosiose šalyse veikiančias ir atskaitingas institucijas⁴⁵, kurios yra veiksmingo reagavimo į saugumo grėsmes ir atsparumo stiprinimo prielaida. Atsižvelgiant į tai, pagrindinės priemonės yra saugumo sektoriaus reforma ir pajėgumų stiprinimas saugumui ir plėtrai užtikrinti⁴⁶. Pagalbinėje taikos ir stabilumo užtikrinimo priemonėje⁴⁷ Komisija išplėtojo veiksmus, skirtus didinti kibernetinį atsparumą ir partnerių gebėjimus nustatyti kibernetinius išpuolius ir kibernetinius nusikaltimus ir į juos reaguoti; tai gali padėti kovoti su mišriomis grėsmėmis trečiosiose šalyse. ES finansuoja pajėgumų stiprinimo veiklą šalyse partnerėse, kad sumažintų su cheminiu, biologiniu, radiologiniu ir branduoliniu užkratu (ChBRB)⁴⁸ susijusius saugumo pavojus.

Galiausiai, laikydamosi visapusiško krizių valdymo metodo, valstybės narės gali naudotis bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) priemonėmis ir misijomis atskirai arba derindamos jas su ES naudojamomis priemonėmis, kad padėtų partneriams didinti pajėgumus. Galėtų būti svarstomi šie veiksmai: i) parama strateginei komunikacijai, ii) konsultacinė parama pagrindinėms ministerijoms, į kurias nukreiptos mišrios grėsmės, iii) papildoma parama sienų valdymui nepaprastosios padėties atveju. Galima ieškoti naujų BSGP priemonių ir saugumo, muitinės ir teisingumo sektorių veikėjų, įskaitant susijusias ES agentūras⁴⁹, Interpolą ir Europos žandarmerijos pajėgas (pagal jų turimus įgaliojimus), sąveikos būdų.

18 veiksmas. Vyriausioji įgaliotinė, koordinuodama veiklą su Komisija, pradės apklausą dėl mišrių grėsmių kaimyniniuose regionuose.

Vyriausioji įgaliotinė, Komisija ir valstybės narės, naudodamos savo turimas priemones, stiprins partnerių pajėgumus ir jų atsparumą mišrioms grėsmėms. BSGP

---

⁴⁵ Idem; Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonominių ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui, ES plėtros strategija, COM(2015) 611 *final*, 2015 11 10; Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonominių ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES vystymosi politikos poveikio didinimas. Pokyčių darbotvarkė“, COM(2011) 637 galutinis, 2011 10 13.

⁴⁶ Bendras komunikatas „Pajėgumų stiprinimas remiant saugumą ir vystymąsi – galimybės išvengti krizių ir jas valdyti suteikimas partneriams“, JOIN(2015) 17 *final*.

⁴⁷ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 230/2014, kuriuo nustatoma priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, OL L 77/1, 2014 3 15.

⁴⁸ Aprėpiamos sienų priežiūros, krizių valdymo, pirmojo reagavimo, dvejojo naudojimo prekių neteisėtos prekybos eksporto kontrolės, ligų stebėjimo ir kontrolės, branduolinės ekspertizės, atkūrimo po incidentų ir didelės rizikos objektų apsaugos sritys. Geriausios praktikos pavyzdžiais, atrastais remiantis pagal ES ChBRB veiksmų planą sukurtomis priemonėmis, tokiomis kaip Europos branduolinio saugumo mokymo centras ir ES dalyvavimas Tarptautinėje sienų priežiūros darbo grupėje, galima pasidalyti su trečiosiomis šalimis.

⁴⁹ Europolą, FRONTEX, CEPOL, Eurojustą

misijos gali būti naudojamos atskirai arba derinant jas su kitomis ES priemonėmis padedant partneriams didinti savo pajėgumus.

5. KRIZĖS PREVENCIJA, REAGAVIMAS IR ATSIGAVIMAS

Kaip nurodyta 3.1 skyriuje, siūlomas sukurti ES mišrių grėsmių analizės ir informavimo centras siekia analizuoti susijusius rodiklius, kad galėtų užkirsti kelią mišrioms grėsmėms, reaguoti į jas ir informuoti ES politikos formuotojus. Įsipareigojimus galima sušvelninti ilgalaikėmis nacionalinio ir ES lygmens politikos strategijomis, tačiau trumpuoju laikotarpiu išlieka labai svarbu stiprinti valstybių narių ir Sąjungos gebėjimą užkirsti kelią mišrioms grėsmėms, reaguoti į jas ir greitai, koordinuotai atsigausti nuo mišrių grėsmių.

Ypač svarbu greitai reaguoti į mišrių grėsmių sukeltus įvykius. Šiuo požiūriu veiksmingas reagavimo į civilinės apsaugos reakcijos reikalaujančius mišrių grėsmių aspektus mechanizmas galėtų būti nacionalinių civilinės apsaugos veiksmų ir pajėgumų skatinimas, kurį atlieka Europos reagavimo į nelaimės centras⁵⁰. Tai gali būti pasiekta derinant su kitais ES reagavimo mechanizmais ir ankstyvojo įspėjimo sistemomis, visų pirma su EIVT Išorės saugumo aspektų situacijų kabinetu ir Strateginės analizės ir reagavimo centru vidaus saugumo klausimais.

SESV 222 straipsnyje išdėstyta solidarumo sąlyga nustatyta, kad Sąjunga ir valstybės narės veikia bendrai ir solidariai, jei kuri nors valstybė narė patirtų teroro aktą, gaivalinę nelaimę ar žmogaus sukeltą katastrofą. Sąjungos veiksmai padedant valstybei narei įgyvendinami taikant Tarybos sprendimą 2014/415/ES⁵¹. Koordinavimo Taryboje tvarka turėtų būti paremta ES integruotu politinio atsako į krizes mechanizmu⁵². Laikantis šios tvarkos, Komisija ir Vyriausioji įgaliotinė (pagal turimus įgaliojimus) nustato tinkamas Sąjungos priemonės ir pateikia Tarybai sprendimų dėl ypatingų priemonių pasiūlymus.

SESV 222 straipsnyje dar minimos situacijos, kai valstybei narei patyrus teroro aktą ar gaivalinę nelaimę kitos valstybės narės teikia jai tiesioginę pagalbą. Šiuo atveju Tarybos sprendimas 2014/415/ES netaikomas. Atsižvelgiant į neaiškumą, susijusį su mišraus pobūdžio veikla, jei ES valstybė narė patiria dideles mišrias grėsmes, galimybę nelikus kitos išeities taikyti solidarumo sąlygą turi įvertinti Komisija ir Vyriausioji įgaliotinė pagal turimus įgaliojimus.

Priešingai SESV 222 straipsnio nuostatom, jei daugybinės didelės mišrios grėsmės pasireiškia ginkluota agresija prieš ES valstybę narę, užtikrinant tinkamą ir savalaikę reakciją gali būti taikoma ESS 42 straipsnio 7 dalis. Esant plataus masto ir didelėms mišrių grėsmių apraiškoms gali prireikti stiprinti bendradarbiavimą ir koordinavimą su NATO.

---

⁵⁰ http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/emergency-response-coordination-centre-ercc_en.

⁵¹ Tarybos sprendimas 2014/415/ES dėl tvarkos, kuria Sąjunga įgyvendina solidarumo sąlygą, OL L 192, 2014 7 1, p. 53.

⁵² <http://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/publications/2014/eu-ipcr/>

Rengdamos savo pajėgas, valstybės narės raginamos atsižvelgti į galimas mišrias grėsmes. Kad valstybės narės būtų pasirengusios greitai ir veiksmingai priimti sprendimus mišraus pobūdžio antpuolio atveju, jos turi reguliariai rengti darbinio ir politinio lygmens pratybas, kuriomis išbandomi nacionaliniai ir daugianacionaliniai sprendimų priėmimų gebėjimai. Tikslas būtų turėti bendrą valstybių narių, Komisijos ir Vyriausiosios įgaliotinės operatyvinių veiksmų protokolą, kuriame nustatoma efektyvaus veikimo mišraus pobūdžio antpuoliu atveju tvarka nuo pradinio etapo – nustatymo iki galutinio – puolimo, ir nustatyta, ką šiame procese veikia kiekviena Sąjungos institucija ir veikėjas.

Svarbi dalyvavimo BSGP dalis būtų užtikrinti a) civilinį ir karinį mokymą, b) kuravimo ir konsultavimo misijas, skirtas gerinti grėsmę patiriančios šalies saugumo ir gynybos pajėgumus, c) nenumatytų atvejų planavimą nustatant mišrių grėsmių signalus ir stiprinant ankstyvojo išpėjimo pajėgumus, d) paramą sienų valdymui ekstremalios situacijos atveju, e) paramą specializuotose srityse, tokiose kaip ChBRB pavojų sumažinimo ir nekarinės evakuacijos.

19 veiksmas. *Vyriausioji įgaliotinė ir komisija, koordinuodamos veiklą su valstybėmis narėmis, sukurs bendrą operatyvinių veiksmų protokolą ir reguliariai vykdys pratybas, kuriomis gerinami strateginio sprendimų priėmimo reaguojant į sudėtingas mišrias grėsmes gebėjimai, remiantis krizių valdymo ir integruoto politinio atsako į krizes procedūromis.*

20 veiksmas. Komisija ir Vyriausioji įgaliotinė pagal turimus įgaliojimus išnagrinės SESV 222 straipsnio ir ESS 42 straipsnio 7 dalies taikymą ir praktines išvadas plataus masto ir didelių mišraus pobūdžio išpuolių atveju.

21 veiksmas. *Vyriausioji įgaliotinė, koordinuodama veiklą su valstybėmis narėmis, integruos, panaudos ir koordinuos karinių veiksmų pajėgumus kovoti su mišriomis grėsmėmis laikantis bendros saugumo ir gynybos politikos.*

6. STIPRINTI BENDRADARBIAVIMĄ SU NATO

Mišrios grėsmės kelia problemų ne tik ES, bet ir kitoms stambioms organizacijoms partnerėms, įskaitant Jungtines Tautas (JT), Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizaciją (ESBO) ir visų pirma NATO. Veiksmingam atsakui reikia organizacijų dialogo ir veiksmų koordinavimo politiniu ir operatyviniu lygmeniu. Glaudžiau bendradarbiaudamos, ES ir NATO galės geriau pasirengti ir veiksmingiau, abipusiškai ir palaikydamos viena kitą reaguoti į mišrias grėsmes, remdamosi įtraukties principu ir gerbdamos viena kitos sprendimų priėmimo savarankiškumą ir duomenų apsaugos taisykles.

Abi organizacijos laikosi bendrų vertybių ir susiduria su panašiomis problemomis. Ir ES valstybės narės, ir NATO sąjungininkės tikisi paramos iš savo organizacijų, kad jos krizei ištikus veiktų sparčiai, ryžtingai ir koordinuotų veiksmus, o geriausia – iš anksto užkirstų krizei kelią. Nustatyta daug glaudesnio ES ir NATO bendradarbiavimo ir veiklos koordinavimo sričių, įskaitant informuotumą apie padėtį, strateginių komunikacijų

kibernetinį saugumą ir krizės prevenciją bei reagavimą į ją. Reikėtų sustiprinti vykstantį neformalų ES ir NATO dialogą dėl mišrių grėsmių, kad būtų galima sinchronizuoti abiejų organizacijų veiklą šioje srityje.

Siekiant sukurti vienas kitą papildančius ES ir NATO atsakus, svarbu, kad jos abi turėtų vienodą padėtis prieš krizę ir po jos vaizdą ir informuotumą. Tai galima pasiekti, reguliariai keičiantis analizės rezultatais ir išmoktomis pamokomis, be to, palaikant tiesioginius ryšius tarp ES mišrių grėsmių analizės ir informavimo centro ir NATO mišrių grėsmių centro. Ne mažiau svarbu plėtoti kiekvienos iš organizacijų informuotumą apie atitinkamas kitos organizacijos taikomas krizės valdymo procedūras, užtikrinant greitas ir veiksmingas reakcijas. Atsparumas gali būti didinamas užtikrinant, kad nustatant jų infrastruktūrų ypatingos svarbos elementų kriterijus jie papildytų vieni kitus, o taip pat palaikant glaudų bendradarbiavimą strateginės komunikacijos ir kibernetinės gynybos srityse. Bendros politinio ir techninio lygmens pratybos, visapusiškai dalyvaujant partneriams, padidintų abiejų organizacijų gebėjimo priimti sprendimus veiksmingumą. Būtų pravartu ieškoti kitų mokymo veiklos galimybių, kad būtų pasiektas panašus praktinės patirties lygis ypatingos svarbos srityse.

22 veiksmas. Vyriausioji įgaliotinė, koordinuodama veiklą su Komisija, tęs neformalų dialogą ir stiprins bendradarbiavimą bei veiklos koordinavimą su NATO informuotumo apie padėtį, strateginių komunikacijų kibernetinio saugumo ir „krizės prevencijos bei atsako į ją“ kovojant su mišriomis grėsmėmis srityse, gerbs įtraukties principus ir abiejų organizacijų sprendimų priėmimo proceso savarankiškumą.

7. IŠVADOS

Šiame bendrame komunikate nustatyti veiksmai, kuriais siekiama padėti kovoti su mišriomis grėsmėmis ir skatinti ES ir nacionalinio lygmens, taip pat ir partnerių, atsparumą. Kadangi daugiausiai dėmesio skiriama **informuotumo gerinimui**, siūloma sukurti specialius keitimosi informacija su valstybėmis narėmis ir ES gebėjimo vykdyti strateginę komunikaciją koordinavimo mechanizmus. Apibrėžti **atsparumo didinimo** veiksmai tokiose srityse, kaip kibernetinis saugumas, ypatingos svarbos infrastruktūros objektai, finansų sistemos apsauga nuo neteisėto naudojimo ir pastangos kovoti su smurtiniu ekstremizmu ir radikalizacija. Kiekvienoje iš šių sričių svarbiausias pirmas žingsnis bus ES ir valstybėms narėms įgyvendinti sutartas strategijas, taip pat valstybėms narėms visapusiškai užtikrinti esamų teisės aktų vykdymą; kad būtų galima dar sustiprinti šias pastangas, pasiūlyta dar daugiau konkrečių veiksmų.

Dėl **mišrių grėsmių prevencijos, atsako į jas ir atsigavimo nuo jų** siūloma išnagrinėti, ar plataus masto ir didelio mišraus pobūdžio išpuolio atveju verta taikyti SESV 222 straipsnio solidarumo sąlygą (kaip nurodyta susijusiame sprendime) ir ESS 42 straipsnio 7 dalį. Strateginių sprendimų priėmimo gebėjimą būtų galima padidinti priėmus bendrą veiksmų protokolą.

Galiausiai siūloma **suaktyvinti ES ir NATO bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą**, bendromis jėgomis kovojant su mišriomis grėsmėmis.

Įgyvendindamos šią bendrą sistemą, Vyriausioji įgaliotinė ir Komisija įsipareigoja pasitelkti jų turimas susijusias ES priemones. Svarbu, kad ES drauge su valstybėmis narėmis siektų sumažinti pavojus, susijusius su galimomis valstybinių ir nevalstybinių subjektų vykdomomis mišriomis grėsmėmis.